

הפעלת - מכונות אוטומטיות

יש בזה מס' חששות :

1. מכירת המוצר
2. זכייה בממון
3. שכר שבת
4. אמירה לנכרי
5. מראית העין
6. לפי עור
7. מסייע לעוברי עבירה

מכונה אוטומטית

מכירה שתחילתה מעש"ק

א- דיון יסודי בכללות סוגיא זו- האם מותר ליצור מכר שתחילתו מעש"ק וחלותו בש"ק.

ב- עד"מ – 'סוחרים ישראלים שגומרים עסקי מסחר שדרכם להתנות במכירתם או בקנייתם שהמקח מהסחורה יהיה כפי שיעמוד השער מסחורה זו ביום פ' לחודש פ' למספרם. ואז ביום פ' יחול הקנין .. שואל מעלתו אם עושים מסחר זה בימות החול רק שיום המוגבל שבו יהיה גמר הקנין חל בשבת. מה דינו. אם יש בזה איסור מו"מ בשבת כיון שנגמר הקנין בשבת. או דילמא כיון שאינו עושה כלום בשבת רק ממילא חל הקנין אין איסור בדבר זה?

מכירה שתחילתה
מערב שבת

מכירה שתחילתה מעש"ק

ג. מאדה"ז בסיי שלטו, – בעניין פדיון הבן בשבת משמע – שאין איסור בדבר.

ד. ביו"ט ראשון של סוכות שחל בשבת היו מביאים לולביהם מעש"ק ומתנים שמי שימצאם יהי שלו - משמע אפ"י כאשר לא מבורר מי הזוכה [מהרי"ט - תו"ח ס"י יג].

ה. הגרע"א חולק על התו"ח וס"ל שאסור שהקניין יחול בשבת [אף שכל מלאכה שמתחילה מעש"ק מותרת באם נגמרת מאליי, כאן שחלות הקניין תלוי ברצון המוכר נחשב כאילו עשה זאת בשבת – אבני"ז]

ו. י"א שאף לדעת הגרע"א באם לא קבע שהמכר יחול בשבת, ואין הישראל יודע כלל באם יבוא הגוי לקנות בשבת או בחול – מותר הדבר [מהרש"ג].

מכירה שתחילתה
מערב שבת

שכר שבת – מכונות אוטומטיות

- לכן למעשה כתב ב'שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן לד':
דרכו בהתקיים כל התנאים הבאים יש היתר:
1. שהכלי עומדת שלא ברשות ישראל
  2. במקום שאינו ידוע מי בעל הכלי,
  3. הכל נעשה מע"ש,
  4. יתנה קודם שבת שמזכה מעש"ק לכל הקונים.
  5. ועוד יתנה קודם שבת שאיננו חפץ לזכות בכסף בשבת
  6. במקום שאין מצויים יהודים

מכונה אוטומטית

שכר שבת – שכר על שוויות מקח

המעמיד מכונה אוטומטית לממכר משקאות וכיו"ב, אין בזה איסור של שכר – מפני שנוטל שכר על שוויות המקח.

ואף באם גלום במחיר גם עלות שכירות המכונה הרי זה בהבלעה [שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן לד].

מכונה אוטומטית

שכר שבת – שכר על שוויות מקח

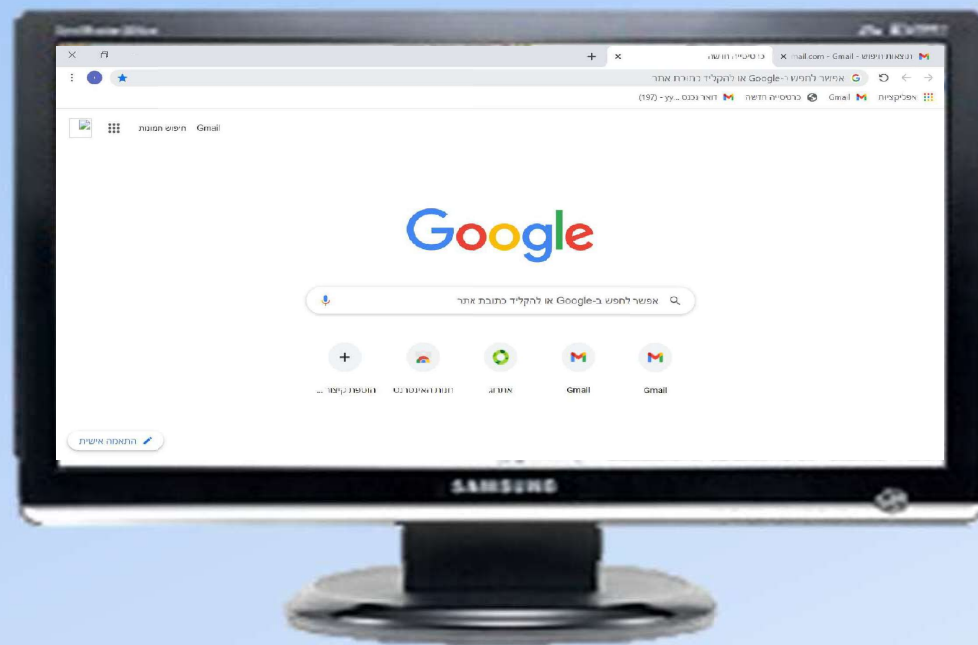
מכונת כביסה ציבורית בתשלום – לכאורה יש איסור להעמיד מכונה כזו ולקבל את השכר על ההשתמשות בה בשבת? ובדוחק יש שהתירו [קובץ שרידים יד] ע"פ דברי הערוגות הבשם והאלף לך שלמה הנ"ל – שכשיש פחת הניכר הרי זה הבלעה. וצ"ע רב.

- אמנם שו"ת מנחת יצחק חלק ט סימן כד, אסר את הנ"ל מחמת שזה במקום ששייך ליהודי הוי איסור משום מראית העין שעושה את המלאכה עבור היהודי. [והאריך בזה לחומרא בשו"ת דברי פנחס ח"ב סי' יט].

הפעלת – אתרי אינטרנט

מסחר אינטרנטי

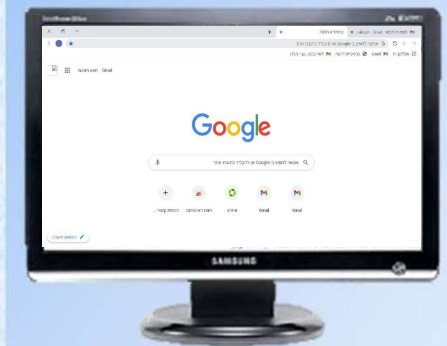
הפעלת – אתרי אינטרנט

הפוסקים העלו מספר חששות:

- א- שביתת כלים
- ב- הנאה ממעשה שבת
- ג- מקח וממכר
- ד- שכר שבת
- ה- לפני עוור
- ו- מסייע לעוברי עבירה
- ז- מראית העין
- ח- זילותא דשבת

סוגיא זו גדולה
ורחבה.
ובודאי שטוב להמנע
מזה כמה שאפשר.
כאן ניגע בראשי
הפרקים בסוגיא זו
כפי שדנו פוסקי
הזמן, בזה.

אתרי אינטרנט

אתרי אינטרנט

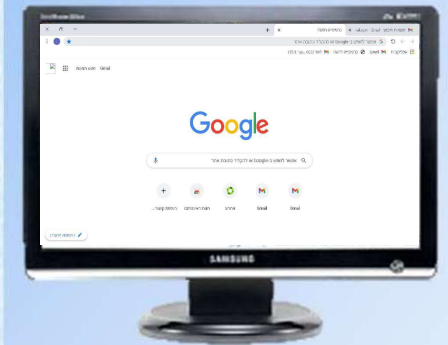
1. שביתת כלים

יש שחששו שכיון שהאתר שייך ליהודי, עצם פעולתו הינה איסור, כיון שמאפשר לאחרים בידים להתשמש בו לאיסור.

אך באמת לא היא.

שהרי קיי"ל ישביתת כלים לאו דאורייתא. אינו מדוייק דאפילו איסורא דרבנן ליכא דהא לכתחלה שריי [ביי רנב]

אתרי אינטרנט

אתרי אינטרנט

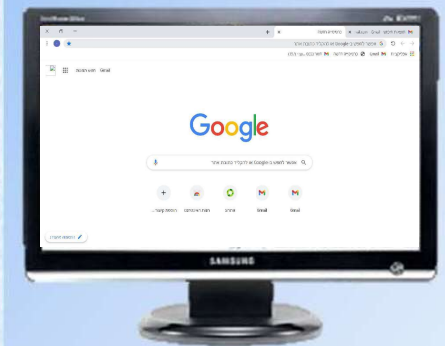
2. הנאה ממעשה שבת

א. באם משתמש יהודי עשה הזמנה / שימוש באתר – באם הוא שוגג מותר במוצש"ק.

ב. באם משתמש נכרי עשה הזמנה / שימוש באתר – יש מי שאסר בכדי שיעשו וס"ל שזה איסור עולם כי כעת הנכרי כבר לא יעשה, ודימה זאת לנכרי שצילם שאסור להינות מזה. אך לא קיי"ל כן מכו"כ טעמים.

- בזה יש גם נ"מ לשאלה האם מותר להסתכל באתר חדשות אחרי שבת, וכל כיו"ב מאתרים שהתעדכנו בשבת.

אתרי אינטרנט

אתרי אינטרנט

3. מקח וממכר

א. יש כו"כ סוגים יש :

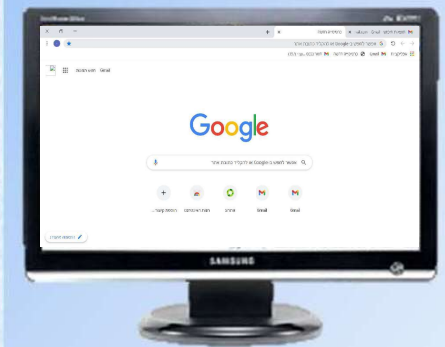
- (1) מכירה אוטמטית
- (2) שזה רק קבלת הזמנה.

ב. אופן (2) אין איסור.

ג. אופן (1) לכאורה זה דומה למכונות אוטמטיות שצריך להתנות שהמכר חל כבר מעש"ק.

אתרי אינטרנט

מקח וממכר

אתרי אינטרנט

3. מקח וממכר

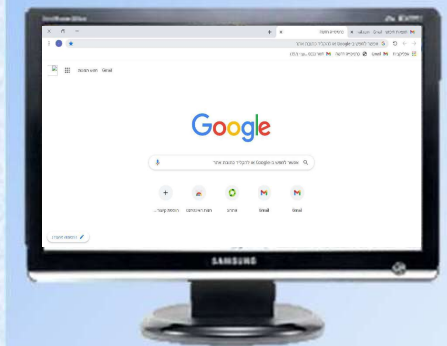
ד. י"א שכל דרכי המסחר באינטרנט אין זה קנייה ממש
אלא רק התחייבות או היתר השתמשות,

נ"מ להזמנת חמץ בפסח שיגיע אחרי פסח.

[דיון האם קניין באשראי זה סתימותא, מהו הדינא
דמלכותא באם אין מוצר במלאי, האם רשאי לבטל את
ההזמנה ועוד].

אתרי אינטרנט

מקח וממכר

– אתרי אינטרנט

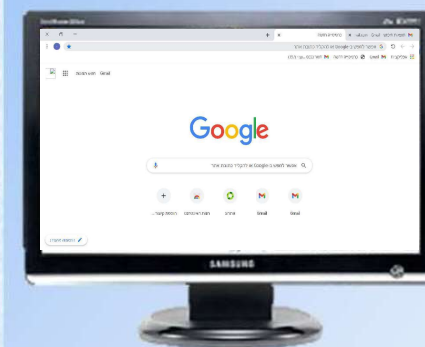
3. מקח וממכר

ה. י"א שמכירה באינטרנט גרוע ממכירה אוטמטית כיון שהמוכר שצריך לאשר את המכירה [אך סברא זו צ"ע – שהרי כלפי לי..].

ה. י"א שגריע י'דהא דידן עוד חמור מזה, דהא הן תחלת המקח והן סופו נעשים בשבת ע"י התנאים שנעשו לפני השבת או מזמן מה שיכול להשתמש גם בשבת בכלי הני"ל.

אתרי אינטרנט

מקח וממכר

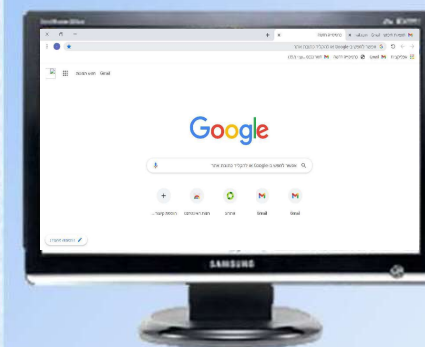

– אתרי אינטרנט

4. שכר שבת

- א- כאשר מוכר מוצר, אין איסור של שכר שבת.
- ב- כאשר התשלום הוא על מידע – נראה שיש בזה איסור.
- ג- אתר הימורים – יש בזה איסור של שכר שבת.

אתרי אינטרנט

אתרי אינטרנט

5. לפני עור

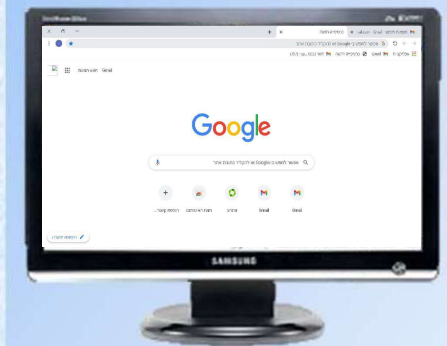
א. באם המשתמשים באתר הינם גם יהודים לכאורה יש בזה בעיה של לפני עור לא תיתן מכשול, אך גם בזה יש להבהיר שיש חילוק:

1. באם יוכל להשיג את המוצר/מידע במקום אחר – אין בזה לפני עור אלא מסייע לעוברי עבירה
2. באם זה המקום היחיד שיכול להשיג את המוצר/מידע – יש בזה איסור של לפני עור.

ב. מבואר בפוסקים [מנ"ח רלב] – שאף במכשיל את חבירו בדרבנן יש איסור מה"ת של לפני עור

אתרי אינטרנט

לפני עור

– אתרי אינטרנט

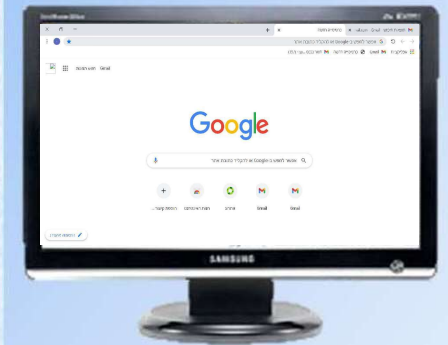
5. לפני עור

ג. אמנם יש שדנו שאין כאן כלל 'לפני עור', כיון שאיננו מושיט את האיסור ליהודי, אלא הוא בוחר להגיע לאיסור.

'דמשמעות הכתוב לא תתן מכשול הוא דדוקא ליתן המכשול לכתחלה לפני העור הוא דאסור אבל אם המכשול כבר נתון לפני העור ויעבור עליו וחברו יש בידו לסלקו מלפניו ואז לא יעבור אין במשמע הכתוב שחייב לסלקו מלפניו [והאריך הרבה בזה בשד"ח מערכת ו כלל כו אות כה – ומסיק שאין איסור רק מצוה לאפרושי מאיסורא – וראה מש"כ הגרשז"א בשש"כ פכ"ט הערה עה].

אתרי אינטרנט

לפני עור

– אתרי אינטרנט

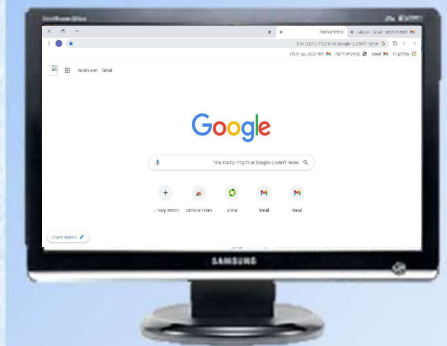
5. לפני עור

ד. פרסומות/קידום מכירות שיביא את הרואים לקנות/לצפות וכו' בשבת. אסורים בודאי משום לפני עור לא תיתן מכשול.

ה. אתר שפתוח ומי שרוצה יכול להכנס עצם הכניסה אין בא לפני עור שהרי בכל מקרה נכנס לאתרים, אך קניה / צפיה / שימוש בהם שייך הדיון.

אתרי אינטרנט

לפני עור

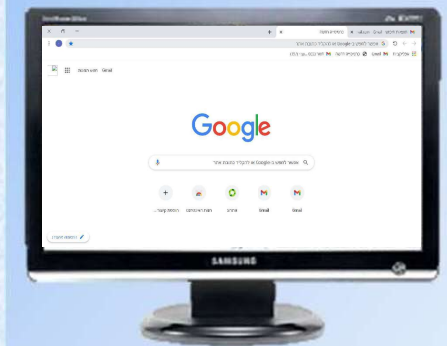
אתרי אינטרנט

6. מסייע לעוברי עבירה

- א. קיי"ל שגם איכן שיכול להשיג את האיסור במ"א, עדיין יש איסור של מסייע לעוברי עבירה [שמז, ג].
- ב. דעת הש"ך [קנא ס"ק ו] שבמומרים אין איסור של מסייע, אך אדה"ז פוסק שאף במומרים יש איסור של מסייע.
- ג. י"א שבאיסור של מסייע לכו"ע אין איסור כאשר לא משאיר פתוח מעש"ק [שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן סז].
- ד. לכו"ע יש בעיה בקידום מכירות וכו'.

אתרי אינטרנט

מסייע לעוברי עבירה

אתרי אינטרנט

7. מראית העין

א. המנח"י לעניין מכונות אוטומטיות לא התיר אלא כאשר אין שם הישראל על המכונה, שאל"כ הוי מראית העין שעושה בשליחות הישראל.

ב. ולכן יש לסגור אתרים ששם הישראל עליו.

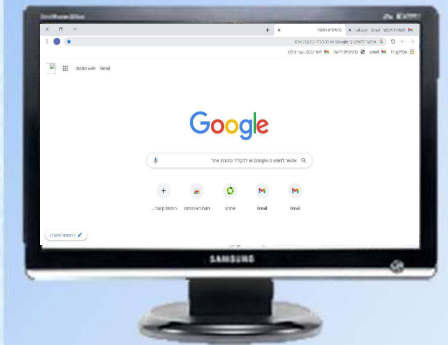
ג. פרסומות/ קידום מכירות אינטרנטי, באם רואים שזה מעש"ק יש מקום להקל.

ד. י"א שיש מקום להקל בזה כיון שכולם יודעים שזה פתוח מעש"ק וכל אחד עושה כרצונו.

ה. אך בקידום מכירות/פרסומות יתכן מצבים שחמור ביותר, שנראה שזה נעשה כעת בשבת.

אתרי אינטרנט

מראית העין

אתרי אינטרנט

8. זילותא דשבת

א. יסוד איסור זילותא דשבת – "מותר ליתן חטים לתוך רחיים של מים סמוך לחשכה והם נטחנות כל השבת כולה .. לפי שהכל יודעים שהרחיים טוחנות מעצמן ולא יבאו לחשדו שבשבת נתן החטים לרחיים. ויש חולקים על זה ואוסרין ברחיים ובכל מקום שיש השמעת קול כשהמלאכה נעשית מאליה בשבת מפני שהוא זלזול שבת שיאמרו שבשבת התחיל המלאכה .. יש להחמיר כסברא אחרונה אא"כ יש שם הפסד' [רנב,טו].

אתרי אינטרנט

זילותא דשבת

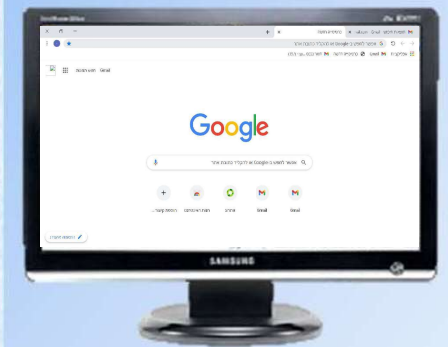

אתרי אינטרנט

8. זילותא דשבת

ב. 'מלאכה הנעשית בשבת ע"י שעון שבת . . הנה לענ"ד פשוט שאסור להתיר זה דהרי ע"י מורה שעות כזה יכולים לעשות כל המלאכות בשבת ובכל בתי החרושת (פעקטעריס) ואין לך זלזול גדול לשבת מזה, וברור שאם היה זה בזמן התנאים והאמוראים היו אוסרין זה, כמו שאסרו אמירה לעכו"ם מטעם זה, וגם אולי הוא ממילא בכלל איסור זה דאסרו אמירה לעכו"ם, דאסרו כל מלאכה הנעשית בשביל ישראל מצד אמירת הישראל וכ"ש מצד מעשה הישראל . . אבל יש טעם גדול לאסור מטעם אחר דהא זילותא דשבת . . וגם פשוט לע"ד דעושה דבר שהוא זילותא לשבת הוא עובר בידים על חיוב הכבוד שמשמע שהוא ג"כ חיוב התורה שנתפרשו ע"י הנביאים' [שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ס]

אתרי אינטרנט
זילותא דשבת

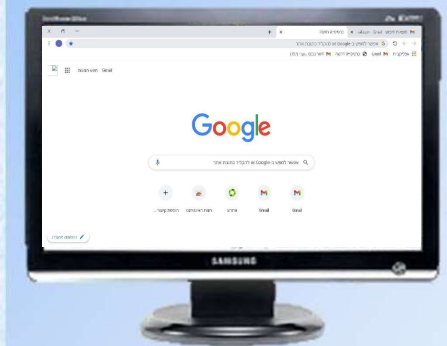
אתרי אינטרנט

8. זילותא דשבת

ג. 'וכן לענין שאר המצאות של היום שאפשר להפעיל כידוע בתי חרושת שלמים שעובדים מעצמם כאשר עיני ראו, ועושים שבת כחול אשר אין לך זלזול שבת מדרבנן גדול מזה, ואם נמצא במקצת אחרונים צדדי היתר לזה וכיו"ב אין דעתי העניי נוחה בדבריהם לפתוח חנות שבת יום טוב וחול אם עובד מעצמו, ובמקרה דידן נקרא חנות פתוחה לקנות ולמכור' [שו"ת שבט הלוי חלק י סימן נז].

ד. בשו"ת באר משה [ח"ו נ] – חולק כיון שאף רב לא יכול לחדש גזרות היום.

אתרי אינטרנט
זילותא דשבת

אתרי אינטרנט

לכן למסקנה :

1. אפשר להשיג גם במקום אחר
2. או שאיננו מיועד ליהודים
3. אין שם הישראל עליו
4. אין קידום מכירות מובהק בשבת
5. מתנה שאין כוונתו לזכות בכסף בשבת וכן מתנה שהמכר יחול מעשי"ק
6. אין גביית תשלום על עצם השימוש

- בתנאים אלו רשאי להפעיל אתר אינטרנט בשבת במקום הצורך

אתרי אינטרנט

מסקנות

